

Overweging 3 december 2023, 1^e adventszondag

Het eerste morgenlicht

Ruth van der Vliet

Lezingen

Jes 63:16b-17, 19b, 64, 3b-8

Marcus 13:33-37

Overweging

Het gedeelte uit Markus komt uit een grotere context die gaat over het thema van 'de laatste dingen die gaan komen'. Jezus voorziet de ondergang van Jeruzalem en hij voorspelt dat de mensenzoon zal komen, niemand weet wanneer.

Die komst van de Mensenzoon gaat niet zozeer over een verre apocalyptische toekomst. Het gaat ook over dat wat nu staat te gebeuren. Dat de mensenzoon zichtbaar zal worden in een nieuw godsvolk, in mensen die uit God leven. Er komt een nieuw oriëntatiepunt, een leven vanuit een andere manier van denken. Dat is de context.

Dan nu naar de teksten: 'Wees waakzaam want je weet niet wanneer de heer des huizes komt'. Er worden vier tijden genoemd dat de heer kan thuiskomen: 's avonds, midden in de nacht, bij het eerste hanengekraai of bij het eerste morgenlicht. Deze vier tijden zijn de Romeinse nachtwaken. Bij al deze tijden geldt dat het buiten nog donker is.

Pas geleden ben ik samen met de hond twee dagen gaan wandelen in de Achterhoek. Ik heb toen buiten overnacht, gewoon zo in het wild, in een bivakzak, een beetje verstopt in het bos. Toen ik wakker werd, in alle vroegte, was het nog helemaal donker. Ik moest wachten tot het licht werd. En langzaam kwam dat eerste morgenlicht. Weet je wat me opviel? Dat er in dat eerste morgenlicht nog geen kleuren te zien waren, en ook geen diepte. Alles was grijs, een beetje schimmig. Het was moeilijk licht om goed te kunnen zien.

Die donkere, schimmige tijd gaat over het gebied van de onmacht.

We lezen een smeekpsalm uit Jesaja. Daar gaat het ook over onmacht. Het lukt even niet tussen God en het volk. Ze zijn het zicht op God kwijt. En de mens verwijt het zichzelf: wij hebben gezondigd. Het voelt als een donkere tijd. Maar middenin deze onmacht ziet deze mens ook een trouwe God, die aan ze verschijnt met liefde en vergeving.

Wat wordt er van ons gevraagd als het gaat om thema's die donker zijn? Als we onmacht voelen? Wanneer onze menselijke geschiedenis geen zin lijkt te hebben, alleen maar raadsels?

Wat er dan van ons wordt gevraagd is: Wees waakzaam. In dit donkere, schimmige licht. Wees juist dan gevoelig voor wat je kunt gaan zien.

Het woord waakzaam wat hier gebruikt wordt, is het *gregoreo* = de ogen openhouden. Er wordt iets gevraagd van onze ogen. En dat terwijl het zo moeilijk is om iets te onderscheiden.

Gregoreo. Zo aandachtig kijken en in stilte wachten dat andere dingen naar de achtergrond verdwijnen. Zodat dat wat in het verborgene is aan je verschijnt.

En wat kunnen we verwachten? Waar kijken we naar uit? Naar 'de Heer des huizes' staat er. Dat was in de oudheid een belangrijk persoon. Die heer was niet alleen de baas, maar hij stond ook voor collectiviteit: voor gedeelde waarden en saamhorigheid, voor eenheid. Als de heer des huizes tot geloof kwam, bekeerde het hele huis zich tot God.

Je zou ook kunnen zeggen: de heer des huizes, staat voor de kern van het huis. En 'huis' staat symbool voor 'mens' of 'mensen die samenleven', een gemeenschap.

We kijken uit naar datgene wat in jouw leven, en in het leven samen, zorgt voor richting en eenheid.

Het is Advent. We staan nu nog in de nachtwake, wachtend op dat eerste morgenlicht. We zien nog geen kleuren en weinig diepte. We kunnen nog niet onderscheiden wat er komt. Dat mag nog even duren. Maar we houden de ogen wijd open, om de kern niet te missen.

Het lijkt of dat in de toekomst gebeurt, maar is het ook niet een verlangen naar dat wat er ooit was?

Filosofo Salomé noemde de babytijd een van de eerste bronnen voor onze heimwee. Omdat daar nog een eenheid werd ervaren. Een symbiose met de moeder en met alles om het kind heen. Er was nog geen ik en de ander, alles was een.

Maar misschien gaat dat intuïtieve weten van eenheid nog wel verder terug.

Je ziet het in de ogen van een pasgeborene. Ze komen uit die goddelijke eenheid en dragen dat in zich mee. Na een paar dagen verdwijnt die blik. Maar intuïtief hebben we dat gevoel nog ergens opgeslagen. Die oorspronkelijke tijd van de vroegste dageraad.

Daar was onze oorsprong en daar gaan we weer naar terug.

En ondertussen hebben we ook ons gewone leven. En zijn we waakzaam, zodat we het niet missen. Dat ontwaken van de ziel. Dat moment van inspiratie. Dat verlangend aanvoelen van God die aan ons verschijnt.

Advent, wakend wachten, als stille wachters, op dat waar onze ziel naar verlangt. Dat we volharden in dat vergezicht.